

OFFENTLIGE FINANSER 30. marts 2020

DEBATINDLÆG

Hjælpepakker for trecifrede milliardbeløb er ikke et problem for dansk økonomi

Skrevet af

Erik Bjørsted
Cheføkonom

Den danske stats økonomi er sund og stærk. Derfor er der gode muligheder for at genrejse økonomien oven på coronakrisen.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

De økonomiske konsekvenser af den verdensomspændende coronapandemi er for alvor ved at ramme dansk økonomi. Køen af arbejdsløse bliver længere for hver dag. Tre-fire gange så mange som normalt melder sig ledig, og lige nu har vi kurs mod større stigninger i arbejdsløsheden, end man så under finanskrisen.

I forsøg på at redde arbejdspladser har de danske politikere åbnet statskassen og præsenteret flere hjælpepakker. Samlet er regeringen og Folketinget villige til at bruge et trecifret milliardbeløb på at holde hånden under økonomien.

” *Almindelige mennesker skal betale deres lån tilbage i løbet af deres liv. Sådan er det ikke for lande.*

Erik Bjørsted, cheføkonom i AE

Selv Tyskland, som har været kendt som hardlinere, og som har været en stor tilhænger af balance på de offentlige budgetter (die schwarze Null), er vågnet op. Nu vil tyskerne også øge de offentlige udgifter. Samlet vil den tyske regering bruge 6.140 milliarder kroner for at redde tysk økonomi.

Situationen står i skærende kontrast til den krisehåndtering, man valgte i kølvandet på finanskrisen i slutningen af 00'erne, hvor politikerne hurtigt strammede finanspolitikken, fordi man blev bekymret for de offentlige finanser og gælden.

Ud over at det er vanskeligt at forholde sig til de astronomiske beløb, der i øjeblikket slynges ud, sidder mange sikkert også måbende tilbage og spørger sig selv, hvor pengene til alle disse vækstpakker dog skal komme fra? Og kommer der ikke en kriseregning, vi bagefter skal betale?

Mange tænker nok ubevidst på Danmarks økonomi som en husholdningsøkonomi, hvor kassen skal stemme. Derfor er mange selvfølgelig fuldstændig uforstående over for, at politikerne nu mener, at de bare kan øge de offentlige udgifter – ovenikøbet med lånte penge.

Man kan dog ikke sammenligne dansk økonomi med en almindelig husholdningsøkonomi.

Almindelige mennesker skal betale deres lån tilbage i løbet af deres liv, og bankerne ved, at folk får sværere ved at betale, når de skal leve af deres pension. Sådan er det ikke for et land. Et land lever så at sige evigt, og dets indkomst (bnp) bliver ved med at stige, fordi vi over tid bliver mere produktive. Lande får derfor lettere og lettere ved at betale deres gæld tilbage, efterhånden som tiden går. Når renten er lavere end bnp-væksten, som den har været i de senere år, kan staten ovenikøbet betale sin gæld tilbage uden at hæve skatterne.

En finansminister skal naturligvis passe på pengene, men en finansminister skal også huske, at hvis krisen trækker ud, kan det blive en ond spiral og meget dyrt for samfundsøkonomien og de offentlige finanser.

En finansminister skal derfor tænke omvendt i forhold til en almindelig husholdning. Når det går godt i økonomien, skal finansministeren være påpasselig med at bruge penge. Når det omvendt går skidt i økonomien, skal finansministeren holde hånden under økonomien ved at øge de offentlige udgifter.

Med så store vækstpakker må staten ud at låne penge. Det kan staten gøre ved for eksempel at udstede flere statsobligationer. Men er det overhovedet ansvarligt?

Det korte svar er ja. Faktum er, at Danmark har kernesunde offentlige finanser, som mange lande misunder os.

Derfor nyder vi også den højest mulige kreditværdighed hos Moody's, Standard & Poors og alle de andre kreditratingbureauer.

Den offentlige gæld er over en lang årrække blevet vendt til en nettoformue på 3,9 procent af bnp. Hvis vi for eksempel låner 230 milliarder kroner, vil vi stadigvæk ende med at have den 7.-laveste gæld i Vesteuropa. Lavere end for eksempel Hollands, Finlands og Tysklands – inden coronakrisen satte ind.

Samtidig har danskerne en kæmpe stor udlandsformue på 1.848 milliarder kroner – blandt andet som følge af de sidste mange års store overskud på betalingsbalancen.

Dertil kommer, at renten fortsat er meget lav. Det er netop nu, vi skal låne.

Men risikerer vi ikke bare at skulle samle en kriseregning op bagefter og bryde EU's finanspolitiske regler?

Nej. I modsætning til i 2010 får vi ikke en henstilling fra EU. Unionens finansministre har besluttet, at finanspagten ikke må stå i vejen for krisehåndteringen.

EU anser situationen for at være ekstraordinær, og derfor bliver de udgifter, vi bruger på at mildne konsekvenserne af krisen, ikke fulgt op med et krav om at spare bagefter. Det er et ekstremt vigtigt skridt, EU har taget, og som giver os langt bedre mulighed for at bekæmpe den aktuelle krise.

Finansministeriet har også gjort det klart, at budgetloven ikke kommer til at stå i vejen for krisehåndteringen.

Og så er det vigtigt at huske på, at mange af de initiativer, der nu bliver iværksat, er midlertidige. Der er ikke tale om permanent højere offentlige udgifter. Derfor bliver den strukturelle saldo, som er et mål for den underliggende sundhedstilstand på de offentlige finanser, og som er det afgørende mål for det finanspolitiske råderum, ikke påvirket af de mange tiltag.

Hvad skal pengene så bruges til?

Her og nu drejer det sig om at sikre, at virksomheder, selvstændige og lønmodtagere kan holde sig oven vande og hurtigt komme i land igen, når virusudbruddet er overstået.

Krisen kan dog let trække ud. Jo mere arbejdsløsheden vokser, desto større er risikoen for, at forbrugerne og virksomhederne ikke tør bruge penge, når virusudbruddet er slut. For at få pulsen i det økonomiske kredsløb op bør vi derfor lægge en investeringsplan – gerne af den grønne slags.

Planen kan indeholde offentlige investeringer i energirenovering af offentlige bygninger. Sådanne investeringer kan også fint suppleres med de renoveringsprojekter, som Landsbyggefonden hurtigt kan sætte i gang.

Renoveringsprojekter har den fordel, at det er en meget direkte saltvandsindsprøjtning i det økonomiske kredsløb, som også skaber masser af arbejdspladser i andre brancher end bare byggeriet. Bygge- og anlægsbranchen er for eksempel afhængige af en masse serviceydelser fra servicesektoren, som lige nu er hårdt ramt af krisen.

Regeringen åbnede i sidste uge for at sætte regioner og kommuner fri af det såkaldte anlægsloft. Det betyder, at kommunerne og regionerne får mulighed for at fremrykke investeringer, som kan igangsættes hurtigt.

Vi skal måske også tænke i måder, hvorpå vi kan stimulere efterspørgslen efter private serviceydelser, når selve sundhedskrisen er klinget af.

Man kan også give arbejdsløse og hjemsendte lønmodtagere bedre mulighed for at opkvalificere sig.

Når hverdagen melder sig igen efter coronakrisen, skal vi huske os selv på, hvor sund statens økonomi er. Vi har stadig en grøn omstilling, der skal findes penge til.

Bragt i Politiken den 30. marts 2020